

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.20.048/2025/5.

A tanács tagjai:

Dr. Stark Marianna a tanács elnöke

Dr. Pataki Árpád előadó bíró

Dr. Dzsula Marianna bíró

Szolnokiné dr. Csernay Krisztina bíró

Véghné dr. Szabó Zsuzsanna bíró

A felperes:

felperes (cím)

A felperes képviselője:

Biczi és Turi Ügyvédi Iroda (cím1; ügyintéző: Dr. Turi György ügyvéd)

Az alperes:

alperes (cím2)

Az alperes képviselője:

Dr. Bodolai László ügyvéd (cím3)

A per tárgya:

Sajtó-helyreigazítás

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

A felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.359/2024/5/II.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 27.P.21.150/2024/6.

Rendelkező rész

A Kúria a másodfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és kötelezi az alperest, hogy az általa szerkesztett hírportál című internetes lapban 5 napon belül az ugyanott 2024. március 17-én megjelent „hírportál: cikk címe1”

című cikkben a cím alatt, a lead felett a cikkben alkalmazott átlagos betűszedéssel tegye közzé a következő közleményt:

„Helyreigazítás:

A portálunkon 2024. március 17-én megjelent „cikk címe1” című cikkben valótlanul híreszteltük, hogy felperes azt kérte a kereskedelmi multitól, hogy engedje meg rokonának, hogy befektessenek a magyar leányvállalatba.

A Kúria kötelezi az alperes által szerkesztett hírportált üzemeltető hírportál Zrt.-t (cím2) hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 50.800 (ötvenezer-nyolcszáz) forint első- és másodfokú eljárási költséget, valamint 25.400 (huszonötezer-négyszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A Kúria kötelezi az alperes által szerkesztett lapot működtető hírportál Zrt.-t (cím2), hogy az esedékesség napjáig fizessen meg az államnak – az állami adó- és vámhatóság illetékbevételi számlájára – 154.000 (százötvennégyezer) forint meg nem fizetett kereseti, fellebbezési és felülvizsgálati eljárási illetéket. Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes Magyarország vezetője. Az hírportál az alperes szerkesztésében és az hírportál Zrt. (cím2) kiadásában megjelenő internetes sajtótermék.

[2] Az hírportál-n 2024. március hó 17-én jelentetett meg cikket „hírportál1: cikk címe1” címmel. A cikk utalt az hírportál1 hírportálon az előző napon megjelent „cikk címe1” címmel megjelent cikkekre. Az hírportál-n megjelent írás lead-je úgy foglalta össze a cikk tartalmát – amely az hírportál1-ben megjelenteken alapul –, hogy átalakította működését és országba menekítette magyarországi vagyona egy részét az osztrák tulajdonú név1-csoport, amely azt állítja, hogy így védekeznek az ellen, hogy felperes oligarchái megszerezzék a magyar piacon második legerősebb élelmiszer-kereskedelmi céget.

[3] A cikk „cikk címe2«” alcím alatti részében többek között a következőket tartalmazta: „A név2 pénteki cikkében a név1 vezetője így fogalmaz: arra, hogy felperes

magyar vezető különadókkal és árbefagyasztással »zaklatja« a nagy élelmiszerláncokat, a csoport úgy reagált, hogy egyrészt feljelentést tett az Európai Bizottságnál, másrészt átszervezték a név1 magyarországi működését, hogy így védjék a céget felperes „karmaitól” – világított rá az hírportál gazdasági portál. A név meg akarja védeni vagyonát felperes karmaitól, aki már kérte a kereskedelmi multitól: engedje meg rokonának, hogy befektessenek a magyar leányvállalatba. Alapvetően a magyar kormány részesedésen keresztül akarja átvenni a cégünk tulajdonjogát” – fogalmazott nyilatkozatában név3 az hírportál szerint. Mint mondta, ez nem egyedi eset. Felidézte, hogy az Európai Parlament még tavaly júniusban megállapította, »mélyen aggasztja«, hogy nagyszámú cég kerül magyar oligarchák kezébe. A külföldi szereplők ráadásul egyre gyakrabban panaszkodnak a magyar hatóságok tömeges jogsértéseire és a megfélemlítési kísérletekre, a kereskedelmi vállalatokra nehezedő nyomás pedig nő.

A cikk ezen része a következőkkel zárul: a közigazgatási állami szerv nevelt arra kértük, hogy kommentálja a név1-vezér állításait, illetve megkérdeztük, hogy szerepel-e a kormány tervei között, hogy tulajdonrészt szerezzen a név1-ban? A következő választ kaptuk: a kiskereskedelmi különadót az Európai Unió Bírósága nyilvánította jogszerűnek, ezek a tények, minden más állítás alaptalan!”

[4] A felperes a kereskedelmi multihoz intézett állítólagos kérése tekintetében 2024. április 2-án helyreigazítási kérelemmel fordult az alpereshez, amelyhez a kérelem 2024. április hó 8-án érkezett meg.

[5] Az alperes a felperes kérelmének nem tett eleget, helyreigazító közleményt nem jelentetett meg.

[6] Ezt követően fordult a felperes a törvényes határidőn belül keresettel a bírósághoz.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

[7] A felperes keresetében olyan tartalmú helyreigazítás közlésére kérte kötelezni az alperest, amelyből kitűnik, hogy a perbeli cikkben valótlanul híresztelték, hogy felperes arra kérte név3 Urat, hogy engedje meg rokonának, hogy befektessen a név1 magyar leányvállalatába. Való tényként kérte azt közölni, hogy felperes nem kérte sem a nevezett személytől, sem a név1 kereskedelmi multi bármely tulajdonosától, képviselőjétől és munkavállalójától azt, hogy engedje meg rokonának, hogy befektessen a név1 magyar leányvállalatába.

[8] Keresetének indokaként előadta, hogy a kifogásolt alperesi közlés tényállítás, amelynek valóságát az arra irányuló kötelezettsége ellenére az alperes nem bizonyította, így a valótlan tényállításnak minősülő közlés esetében helyreigazításnak van helye.

[9] Az alperes ellenkérelmében a kereset teljes elutasítását és a felperes perköltségben való marasztalását kérte.

[10] Az ellenkérelem indokolásaként előadta, hogy a név1 nevezett vezetőjének felperest érintő nyilatkozatát tartalmazó cikk egy komoly nemzetközi érdeklődést kiváltó közérdekű témában született és erről az ügyről kötelezettségüket teljesítve tájékoztatták a magyar közvéleményt. Az alperes külön kérte annak értékelését, hogy a cikkben megjelenítették a közigazgatási állami szerv nevelnek a megkeresésükre adott válaszát, később pedig további cikkben is teret adtak a kormánynak álláspontjának kifejtésére, amelyben a kormány tisztségviselői nem vitatták, hogy a kormány és a név1 csoport között vita áll fenn. Az alperes

szerint a cikkben nem foglaltak állást arról, hogy a felperes részéről valóban történhetett-e megkeresés a név1 vezetőjének nyilatkozatában foglaltakkal egyezően. A cikk egészében azt jelzi, hogy a felperes által vezetett kormány részéről történtek a név1 terhére nyomásgyakorlási kísérletek.

[11] Az alperes előadta azt is, hogy a cikk összefüggéseinek vizsgálata alapján megállapítható, hogy a név1 idézett vezetője kifogásolt nyilatkozatában a magyar kormányra és a magyar oligarchákra vonatkozó véleményét fogalmazta meg és az idézett nyilatkozat nem állította azt, hogy maga a felperes személyesen fordult volna a név1 vezetőjéhez, képviselőihez. A cikk tartalma szerint a kérés érkezhett kormányzati szereplőktől, illetve kormányközeli cégektől is. Az alperes utalt arra is, hogy a felperes egyértelműen közszereplőnek minősül, a kifogásolt közlések esetében magánszemélynek nem tekinthető a személyét érintő állítások esetében, ezért kiemelten köteles tűnni a személyét érintő állítások sajtóban történő megjelenését, figyelemmel az Alkotmánybíróság 13/2014. (IV. 18.) AB határozatára és az Alkotmánybíróság 34/2017. (XII. 11.) számú határozatára. Az alperes részéről közölték azt is, hogy a név1 vezetőjének a felperes személyét érintő, kifejezőmódjában önmagában nem sértő állításának valósághű, kommentár nélküli közlése történt, melynek kapcsán lehetőséget biztosítottak a felperes álláspontjának kifejtésére is, ezért helyreigazításának ezen okból sincs helye.

Az első- és másodfokú ítélet

[12] Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította és őt perköltség és illeték megfizetésére kötelezte.

[13] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában hivatkozott az Alaptörvény IX. cikkére, valamint a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Smtv.) 12. § (1) bekezdésére, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 495. § (1) és 496. § (1)-(2) bekezdésére.

[14] Az elsőfokú bíróság részletesen foglalkozott a véleménynyilvánítás és a tényállítás elhatárolásának kérdésével, figyelemmel arra, sajtó-helyreigazítás csak valótlan tényállítás, illetve valós tények hamis színben való feltüntetése esetében lehetséges.

[15] Az elsőfokú bíróság az eldöntendő kérdést abban foglalta össze, hogy a kifogásolt alperesi állítás (a felperes azt kérte a névtől, engedje meg egy rokonának, hogy befektessenek a magyar leányvállalatba) tényállításnak minősül vagy sem.

[16] Az elsőfokú bíróság az ún. bizonyíthatósági teszt alkalmazásával arra az egyértelmű következtetésre jutott, hogy a kifogásolt közlés tényállításnak minősül, mert objektív alapú bizonyítékokkal alátámasztható, igazolható azon konkrét múltbéli esemény, hogy a felperes kérte-e vagy sem a multitól annak megengedését, hogy rokona befektethessen a cégbe.

[17] Ezt követően az elsőfokú bíróság azt vizsgálta, hogy módosítja-e az alperes bizonyítási kötelezettségét az a tény, hogy a felperes Magyarország vezetőjeként kétséget kizáróan politikai közszereplőnek minősül. Ebből pedig az következik, hogy a személyére vonatkozó, közéleti tevékenységét érintő állítások fokozott súllyal történő tüzésére köteles. Kiemelte: az Alkotmánybíróság gyakorlatára is figyelemmel fokozott tüzési kötelezettség csak az olyan állításokra nem vonatkozik, amely magánéletének legbensőbb, legintimebb, semmilyen közéleti összefüggéssel nem érintett részére vonatkozik. Ezzel összefüggésben azt

állapította meg, hogy a kifogásolt közlés kifejezetten a felperes közéleti tevékenységét érinti, nem a magánszférájához tartozik, hiszen a cikk alapvető témája a magyar kiskereskedelmi piac vezető szereplője képviselőjének a nyilatkozata, a felperes hozzá intézett kérésére vonatkozó állítása.

[18] Az elsőfokú bíróság abszurdnak minősítette azt a felperesi érvelést, hogy azt kell figyelembe venni, hogy nincs olyan vezetői jogkör, amelybe beletartozhatna, hogy a felperes egy rokonának részesedést kérjen egy cégből – ezért a személyét érintő, ilyen tartalmú állításban szükségképpen magánszemélyként érintett. Az elsőfokú bíróság szerint ez az érvelés (értelmezés) sérti a közszereplőkre és a közügyekre vonatkozó állítások nyilvánosságának fokozott védelmére vonatkozó alkotmányos alapelvet, mert a vezető közéleti tevékenysége minden elemében közügynek minősül, ezért megítélésére a közszereplőkre vonatkozó szabályozás az irányadó.

[19] Az elsőfokú bíróság az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) gyakorlatát és az Alkotmánybíróság vonatkozó jogértelmezéseit úgy foglalta össze, hogy a közszereplők közéleti tevékenységére vonatkozó, más személytől származó, akár sajtótájékoztatón, akár médiában megjelenő állítás továbbközlése (híresztelése) a valóság bizonyításának kötelezettsége nélkül jogszerű, ha a sajtó a kijelentésekről hűen, saját értékelés nélkül tudósít, a közlések beazonosítható forrását egyértelműen megjelölve; a (híresztelt) médiatartalom kifejezőmódja megfelel a társadalmi elvárásoknak, nem becsületsértő; a sajtótermék a jóhírnevet esetleg sértő tényállításokkal érintett személy cáfolatának is teret ad, vagy legalább felkínálja a válaszadás lehetőségét.

[20] Az elsőfokú bíróság szerint valamennyi előfeltétel teljesült, az osztrák kereskedelmi vezetőt nyilatkozatát szöveghűen, kommentár nélkül közölték, a tovább közölt (híresztelt) állítás kifejezőmódjában semleges, nem tartalmaz becsületsértő, lealacsonyító kifejezéseket, továbbá a felperes által nem vitatottan az alperes megkereste a közigazgatási állami szerv nevelt a „név vezetője állításainak” kommentálására és a választ teljes terjedelmében közölte. Ezzel kapcsolatban még rögzítette azt is, hogy a közigazgatási állami szerv nevelt jogszabály értelmében a vezető munkaszervezeteként működő minisztérium, ezért a megkeresés megválaszolására illetékes. Az a körülmény, hogy a perbeli közlés tekintetében a felperes a válaszadás lehetőségével nem élt, nem róható az alperes terhére.

[21] Összességében az elsőfokú bíróság ezért arra az álláspontra helyezkedett, hogy az alperes a valóság bizonyításának kötelezettsége nélkül, jogszerűen jelentette meg a felperes által kifogásolt médiatartalmat, azaz a név egyik vezetőjének más sajtótermékben már megjelent, a felperest közéleti minőségében érintő állítását.

[22] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta és a felperest perköltség és illeték megfizetésére kötelezte.

[23] Határozatának indokolásában kiemelte, hogy a sajtóközleményt a maga egészében, annak összefüggéseire figyelemmel kell megítélni. A perbeli cikk széleskörűen foglalkozott a kialakult konfliktussal a magyar kormány és az osztrák név kereskedelmi lánc között. Több idézetet tartalmazott az hírportál előzetes cikkéből, körbejárta az egész problémakört.

[24] A másodfokú bíróság megítélése szerint az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy tényállítás közvetítése (híresztelése) történt, de nem vitatott tény volt az, hogy a név vezető tisztségviselője ténylegesen milyen tartalmú nyilatkozatot adott. A másodfokú bíróság szerint ugyanakkor nem mellőzhető annak értékelése, hogy ez a gazdasági vita Magyarország kormánya és az egyik legnagyobb Magyarországon jelenlévő üzletlánc között érdemben közérdeklődésre számot tartó kérdés, vagyis közügynek minősül. A másodfokú bíróság álláspontja szerint különös figyelemmel a 34/2017. (XII. 11.) Alkotmánybírósági határozat tartalmára, megállapítható, hogy a vita bemutatásával a sajtó az alkotmányos

feladatát teljesítette, amelyhez közérdek fűződik. Az eredeti cikkben megjelenteket szöveghűen közvetítette az olvasók felé és egészében is megállapítható volt az, hogy a témát a cikk „konszolidáltan” dolgozta fel.

[25] Külön értékelte a másodfokú bíróság azt, hogy az alperes érdemi kísérletet tett a leírtak ellenőrzésére, amikor megkereste előzetesen a vezető felperes hivatali apparátusához tartozó közigazgatási állami szerv nevelt válaszadás, reagálás céljából és az általuk megküldött választ a cikkbe beépítette, ezért összességében a másodfokú bíróság megállapíthatónak találta, hogy ezáltal az alperes mentesül a sajtó-helyreigazítás kötelezettsége alól, így a keresetet elutasító elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[26] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését és a keresetnek helyt adó ítélet meghozatalát, másodlagosan a hatályon kívül helyezés mellett az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára kötelezését kérte.

[27] A felperes megsértett jogszabályként az Smtv. 12. § (1) bekezdését jelölte meg. Kérelmének indoklásaként előadta, hogy az adott esetben nem sajtótájékoztató tartalmának közléséről volt szó, így az ezzel kapcsolatban felhívott alkotmánybírósági határozat nem alkalmazható. Álláspontja szerint a közlemény nem volt egészében sem kiegyensúlyozott, az előzetes megkeresés igazolása ebben a körben nem elegendő. Több Emberi Jogok Európai Bírósága (továbbiakban: EJEB) határozatot, illetve alkotmánybírósági határozatot hívott fel annak igazolására, hogy a felelős újságírói magatartás nem mellőzhető közügyek vitatása esetében sem. A kérelem azt tartalmazta, hogy a megkeresést a felperes, illetve apparátusa irányába a végleges cikk ismeretében kellett volna gyakorolni. A Legfelsőbb Bíróság (Kúria) PK 14. számú állásfoglalása tekintetében kiemelte, hogy a mástól származó értesülés továbbadása esetén is érvényesül a sajtószerv bizonyítási kötelezettsége.

[28] A felülvizsgálati kérelem széles körben idézte a Kúria hasonló tárgyban született ítéletének (Pfv.IV.20.852/2024/7.) indoklását, valamint hivatkozott a jogszabály értelmezése körében az Alaptörvény 28. cikkére.

[29] A felperes utalt arra a körülményre is, hogy a sajtó-helyreigazítás intézményének helyes gyakorlása a sajtóba vetett bizalom erősítését is szolgálja annak érdekében, hogy ténylegesen valós információ közlésére kerüljön sor, illetve szükséges az is, hogy egységes legyen az ítélezési gyakorlat.

[30] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte és perköltséget igényelt. Az alperes jelezte, hogy ismerik a Kúria hivatkozott ítéletét, de annak tartalmával nem értenek egyet. Az Alkotmánybíróság 34/2017. (XII. 11.) határozata tárgította a sajtó lehetőségeit, megadta az objektív felelősség alóli mentesülés lehetőségét teljes, szöveghű, kommentár nélküli közlés esetén.

[31] A felperes közéleti szereplőnek minősül, a cikk tárgya egyértelműen közügynek minősül.

[32] A felülvizsgálati ellenkérelem hivatkozott továbbá az Alkotmánybíróság 3217/2020. (VI. 19.) AB határozatra abban a körben, hogy az újabb gyakorlat esetében már nem feltétlenül megkövetelt, hogy az érintett személy az adott cikk keretében kapjon válaszlehetőséget, ezzel együtt az alperes részéről megkeresték a kormányzati tájékoztatási

központot, közölték annak válaszát. Az alperes szerint az sem hagyható figyelmen kívül, hogy ők csupán „harmadközlők” voltak. Az alperes hivatkozott továbbá az hírportál v. Magyarország közötti ügyben hozott EJEB-döntésre (77940/17.), amely a szólás- és sajtószabadság primátusát helyezte előtérbe közügyben történt közlés esetén.

A Kúria döntése és jogi indokai

[33] A felperes felülvizsgálati kérelme alapos az alábbiak szerint.

[34] A felülvizsgálati kérelem alapján a Kúriának érdemben azt kellett megítélnie, hogy a másodfokú bíróság a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat megsértve mellőzte-e az alperes helyreigazító közlemény közzétételére kötelezését arra hivatkozással, hogy az alperes az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdésében biztosított sajtószabadság, valamint a demokratikus közvélemény kialakulásához való jogát gyakorolta.

[35] Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. A (2) bekezdés szerint Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit. A (4) bekezdés szerint a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére.

[36] Az Smtv. 4. § (1) bekezdése az Alaptörvény fenti rendelkezéseivel összhangban deklarálja, hogy Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét. Ugyanakkor a (3) bekezdés szerint a sajtószabadság gyakorlása nem valósíthat meg bűncselekményt, vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást, nem sértheti a közérkölcset, valamint nem járhat mások személyiségi jogainak sérelmével.

[37] Az Smtv. 10. §-a a közönség jogaként rögzíti, hogy mindenkinek joga van arra, hogy megfelelően tájékoztassák a helyi, az országos, és az európai közélet ügyeiről, valamint Magyarország polgárai és a magyar nemzet tagjai számára jelentőséggel bíró eseményekről. A médiarendszer egészének feladata a hiteles, gyors, pontos tájékoztatás ezen ügyekről és eseményekről.

[38] Az Smtv. 12. § (1) bekezdése értelmében, ha valakiről bármely médiatartalomban valótlan tényről állítanak, híresztelnek, vagy vele kapcsolatban való tényeket hamis színben tüntetnek fel, követelheti olyan helyreigazító közlemény közzétételét, amelyből kitűnik, hogy a közlés mely tényállításai valótlan, illetve megalapozatlan, mely tényeket tüntet fel hamis színben, és ehhez képest melyek a való tények.

[39] A Kúria kiemeli: a bíróság Alaptörvény 28. cikkéből következő köteleossége az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmának érvényre juttatása. Eszerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Amennyiben egy ügyben felmerül valamelyik alapjog érintettsége, a bíróságnak saját jogértelmezését a jog alkotmányos tartalmával összhangban kell kialakítania. Amint azt az Alkotmánybíróság határozataiban is kifejtette, ez azt jelenti, hogy az alkalmazandó jogszabályi rendelkezések értelmezése és a konkrét tényállásra való alkalmazása során figyelemmel kell lenni a releváns alkotmányossági szempontokra [7/2013.(III.7.) AB határozat, 3145/2018.(V.7.) AB határozat].

[40] Az Alkotmánybíróság 3/2015. (II. 2.) AB határozata szerint, ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül jár el, és az általa

kialakított jogértelmezés nem áll összhangban a jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes {Indokolás [18]}.

[41] A véleménynyilvánítás szabadságával kapcsolatos ügyekben az alapjogok érintettsége miatt megkerülhetetlen az Alkotmánybíróság jogértelmezésének figyelembevétele, az egyes alapjogok érvényesülésének összevetése.

[42] Az Alkotmánybíróság számos esetben foglalkozott a szabad véleménynyilvánításhoz való jog tartalmával, terjedelmével és annak jogi korlátaival.

[43] Egyrészt meghatározta, mi a sajtó elsődleges szerepe egy demokratikus állam működésében {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [25]; 3002/2018. (I. 10.) AB határozat, Indokolás [55]}, amelyet szem előtt kell tartani a közléseik megítélésénél. Az Alkotmánybíróság arra is rámutatott, hogy „[a] sajtószabadság – amely felöleli valamennyi médiatípus szabadságát – a szólásszabadság intézménye. A sajtó ugyanis – tevékenységének egyre összetettebb és szerte ágazóbb jellege mellett is – mindenekelőtt a véleménynyilvánításnak, a véleményformálásnak és a véleményalkotáshoz nélkülözhetetlen információszerzésnek az eszköze {3466/2020.(XII.22.) AB határozat, Indokolás [34]}. A sajtó tehát alkotmányos jogát gyakorolja akkor, amikor a közérdeklődésre számot tartó eseményekről beszámol, azokból következtetéseket von le {3350/2022. (VII.25.) AB határozat, Indokolás [34]}.

[44] Az Alkotmánybíróság által meghatározottak alapján, bár a sajtószabadság gyakorlása önmagában nem terjed ki a valótlanságok közzétételére, de e körben is szükség van olyan alkotmányossági megfontolások mérlegelésére, mint a közügyekre vonatkozó információk áramlásának érdeke, illetve a sajtó viszonya az általa közölt kijelentésekhez. Közéleti szereplők közvetlen megnyilatkozásairól szóló tudósítás esetén ezek a szempontok különös súllyal esnek latba {34/2017. (XII. 11.) AB határozat Indokolás [41]-[42]}.

[45] Az Alkotmánybíróság a korábbi gyakorlatára támaszkodva alakította ki azt az alapjogi tesztet, amelyet vizsgálva lehet megállapítani, hogy az adott esetben a véleménynyilvánítási szabadságot vagy az érintett jóhírnevét kell-e előtérbe helyezni [3329/2017. (XII.8.) AB határozat, 3357/2019. (XII.16.) AB határozat]. Ennek során elsőként azt kell vizsgálni, hogy az adott közlés közügyben való megszólalást jelent-e, tehát a közügyek szabad megvitatásával áll-e összefüggésben. A következő kérdés, amiben a bíróságnak döntenie kell, az az, hogy a közöltek tényállításnak vagy értékítéletnek minősülnek-e. Végül pedig azt kell vizsgálni, hogy a korlátozás nem lépte-e túl a véleménynyilvánítás határát: a véleményszabadság már nem nyújt védelmet az olyan öncélú a közügyek vitatásának körén kívül eső, így a magán-, vagy családi élettel kapcsolatos közlésekkel szemben, amelyek célja pusztán megalázás, illetve a bántó vagy sértő kifejezések használata, vagy más jogsérelem okozása.

[46] A fentiek alapján az ügyben elsőként a közlés megítélése során arról kellett döntenie, hogy az közügyekben való megszólalást jelent-e, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben. Ennek megítéléséhez pedig elsődlegesen a közlés megjelenésének módját, körülményeit és a vélemény tárgyát, kontextusát szükséges figyelembe venni. Így a közlést érintően vizsgálni kell a médium típusát, a közlés apropóját adó eseményt, illetve az arra érkező reakciókat, és az adott közlésnek ebben a folyamatban játszott szerepét. További szempontként értékelni kell a kijelentés tartalmát, stílusát, illetve a közlés aktualitását, valamint célját. Amennyiben e körülmények értékelésével az állapítható meg, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti, úgy a közlés automatikusan a véleménynyilvánítási szabadság nyújtotta magasabb szintű oltalmat élvez {13/2014.(IV.18.) AB határozat}.

[47] Az ügyben eljáró bíróságok helytállóan indultak ki abból, hogy a felperes Magyarország vezetőeként politikai közszereplő. Azt is helytállóan állapították meg, hogy a cikk témája, a név1 multicég magyarországi vállalata és a magyar kormány vitája, a gazdasági érdekellentétek bemutatása, tehát a cikk témája egyértelműen közügyek vitatásához kapcsolódik, ezért a véleménynyilvánítás szélesebb körű védelmét élvezzi [13/2014.(IV.18.) AB határozat].

[48] Ezt követően hasonló szempontok alapján abban kellett állást foglalni, hogy a sérelmezett közlés értékítéletnek, vagy tényállításnak minősül-e. A véleménysszabadság gyakorlásának határai ugyanis a közügyeket érintő kérdésekben aszerint különböznek, hogy az adott közlés értékítéletnek, vagy tényállításnak minősül-e.

[49] Ennek a megkülönböztetésnek azért van kiemelt, a kereset megalapozottságát meghatározó jelentősége, mert a sajtó-helyreigazítás mint különleges személyiségvédelmi eszköz értékítélettel megvalósított véleménynyilvánítás tekintetében nem alkalmazható. Véleménynyilvánítás, értékelés, bírálat, valamint a társadalmi, politikai, tudományos és művészeti vita ugyanis önmagában nem lehet sajtó-helyreigazítás alapja.

[50] A véleménysszabadság nemcsak bizonyos felfogások vagy eszmék, hanem magának a véleménynyilvánításnak a lehetősége előtt nyit szabad utat. Ebből következik, hogy a közügyeket érintő értékítéletek szabad folyása biztosított, hiszen a tényállításokkal szemben az értékítéletek közös sajátossága, hogy igazságtartalmuk nem ellenőrizhető és nem igazolható. A közhatalom, illetve a közhatalmat gyakorlók ellenőrzése és a közvélemény tájékoztatása, figyelmének felhívása érdekében pedig bizonyos fokú túlzást, provokációt is magában foglalhat. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság ebben az esetben is rögzíti, hogy a véleménynyilvánítási szabadság határa mások emberi méltóságából fakadó becsület és jóhírnév védelme [13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [39-40]].

[51] A Legfelsőbb Bíróság PK 12. számú állásfoglalásának II. pontja alapján kialakult, és a Kúria precedens határozataival megerősített joggyakorlata alapján a per tárgyát képező cikket a maga egészében kell értékelni, mivel a kifogásolt közléseket, kifejezéseket nem formális megjelenésük, hanem valóságos tartalmuk szerint kell figyelembe venni (Pfv.IV.20.842/2022/5., Pfv.IV.20.685/2021/4., Pfv.IV.20.619/2021/4., Pfv.IV.21.483/2021/5.).

[52] A per tárgyát képező írás címe visszautalt az hírportál című internetes lapban megjelentekre azzal, hogy „hírportál: cikk címe1” címet alkalmazta. A cikk lead-jében az szerepel, hogy az osztrák név1-csoport átalakította működését, országba menekítette magyarországi vagyonának egy részét és az az állítás, hogy úgy védekeznek az ellen, hogy felperes oligarchái megszerezzék a magyar piacon második legerősebb élelmiszer-kereskedelmi céget. A perben kifogásolt közlés a cikkben „cikk címe2” alcím alatt került elhelyezésre. Itt azt közölték, hogy a név meg akarja védeni vagyonát felperes „karmaitól”, aki már kérte a kereskedelmi multitól: engedje meg rokonának, hogy befektessenek a magyar leányvállalatba. név3 nyilatkozatát úgy foglalták össze, hogy alapvetően a magyar kormány részesedésen keresztül akarja átvenni a cég tulajdonjogát.

[53] A felperes a személyére vonatkozó közlésben szereplő állítás valóságtartalmát cáfolta, annak valótlan híresztelése miatt kérte az alperes helyreigazításra kötelezését.

[54] A Kúria szerint a vitatott kitétel önmagában azzal a tartalommal, hogy a felperes saját maga megkereste a nyilatkozó személyt, illetve az általa képviselt multicég vezetését azért, hogy egy hozzátartozójának tulajdoni részesedését kérje a multinacionális vállalkozásban, egyértelműen tényállításnak minősül.

[55] Az alperes előadta, hogy a cégvezető nyilatkozatában szereplő tény valóságtartalmát ellenőrizni kívánta, amikor megkereste a közigazgatási állami szervt arra, hogy „kommentálja a név1-vezér állítását”. Az alperes szerint ezt követően azzal a közléssel, hogy

a kormányzat részéről azt közölték, hogy „a kiskereskedelmi különadót az Európai Unió Bírósága nyilvánította jogszerűnek, ezek a tények. Minden más állítás alaptalan” - eleget tettek annak a kötelezettségüknek, hogy a felperes álláspontját ismertessék.

[56] A sajtószabadság, a véleménynyilvánítás szabadsága a Kúria szerint nem jelenti azt, hogy közéleti vitában, adott esetben a kormány és a cégcsoport vitájában bármiféle valótlan tény közölhető egy másik magán- vagy jogi személyről és annak helyreigazítására nem kerülhet sor a sajtószabadságra hivatkozással. A név1 és a magyar kormány vitájáról szóló tájékoztatás nem juthat el odáig, hogy a sajtószabadságra és a véleménynyilvánítás szabadságára hivatkozással olyan információt fűzzenek a cikkben közöltekhöz, aminek körülményeit, valóságát semmilyen módon nem támasztották alá. Az ugyanis – ahogyan az Alkotmánybíróság határozataiból következik – nem eredményezi a közügyek szabad vitatásának korlátozását, hogy valakiről olyan valótlan tényt állítanak vagy híresztelnek, ami sérti az emberi méltóságból fakadó jóhírnév és becsület védelmét. A Kúria – az Alkotmánybíróság értelmezésével egyező – megítélése szerint a véleménynyilvánítási jog szabad gyakorlása nem vezethet odáig, hogy az érintettől jóhírnévét, becsületét sértő valótlan tényeket híreszteljenek.

[57] A Kúria szerint a cégvezető nyilatkozatában szereplő tény valóságtartalmát az alperes ténylegesen nem ellenőrizte, az a perben nem nyert bizonyítást. Az alperes a jelen esetben nem bizonyította azt, hogy a kormányzati szervek megkeresésében konkrétan a perbeli tényállításra vonatkozó kérdést fogalmazott volna meg, önmagában a „szerepel-e a kormányzati tervei között, hogy tulajdonrészt szerezzen a név1ban?” megfogalmazás nem tartalmazza azt, hogy konkrétan a perbeli kijelentés valóságára kérdeztek volna rá. Nem merült fel adat arra nézve sem, hogy a nyilatkozó személy által tett perbeli állítás igazolására egyéb bizonyíték, hangfelvétel vagy bármilyen irat, feljegyzés rendelkezésre állna. Mindezek alapján az állapítható meg, hogy a perben sérelmezett közlés valótlan tényállításnak minősül.

[58] A Kúria közel azonos tartalmú közlés esetében hozott Pfv.IV.20.852/2024/7. sorszámú ítéletében foglalt álláspontját változatlanul fenntartja, annak ismeretében is, hogy az alperes úgy nyilatkozott, hogy ezen ítélet tartalmát ugyan ismeri, de annak indokaival nem ért egyet.

[59] A mástól származó értesülés továbbadása (híresztelése) az Smtv. 12. § (1) bekezdésének fent idézett rendelkezése szerint önállóan is alapot jelenthet sajtó-helyreigazítás elrendelésére.

[60] A Legfelsőbb Bíróság Kúria PK 14. számú állásfoglalása – amelyet a Kúria számos precedens határozatában megerősített (például Pfv.IV.21.439/2019/5., Pfv.IV.20.741/2020/5.) – úgy rendelkezik, hogy a sajtóközlemény kifogásolt tényállításainak valóságát a sajtószerv köteles bizonyítani. Az olyan sajtóközlemény valóságát is általában a sajtószerv köteles bizonyítani, amely híven közli más személy tényállítását, nyilatkozatát, vagy átveszi más szerv (sajtószerv) közleményét.

[61] Az a körülmény, hogy nem az alperes saját állításai szerepelnek a cikkben, nem változtat azon, hogy a tényállításokat közzétette, azokat széles nyilvánosság előtt híresztelte, ez pedig megalapozza a valóság bizonyítására irányuló kötelezettségét.

A jogsértő tartalom bármilyen módon történő hozzáférhetővé tétele híresztelést jelent, más személy jogsértő nyilatkozatának továbbadásáért pedig a híresztelő a jogszabály rendelkezése folytán önmagában a továbbítás megtörténte miatt objektív felelősséggel tartozik.

[62] A jelen esetben egy álláspont, kritika nélküli bemutatása történik, érdemi ellenőrzés a korábbiak szerint az alperes részéről nem történt. A cikk a kérdéses híreszteléssel azt állítja, hogy a vezető felperes a cikkben leírt módon járt el. Ennek valóságtartalmát azonban az alperes nem tudta igazolni.

[63] Ez a bizonyítatlanul maradt állítás, annak híresztelésével, hogy a felperes családtagja részére kért tulajdonosi részesedést a cégben, a felperes személyét érintően nem lényegtelen, jelentős súlyú kijelentés, amely egyértelműen olyan színben tünteti fel a felperest, mint aki a pozícióját felhasználva, azzal visszaélve kívánja megszerezni a részesedést a cégből, ezáltal az állítás – annak valótlansága esetén – alkalmas arra, hogy a felperes személyiségi jogait sértse, megítélését hátrányosan befolyásolja.

[64] Az alapjogi teszt lefolytatása alapján megállapítható volt, hogy a minden ténybeli alap nélküli, valótlán tény híreszteléséhez nem fűződött nagyobb közérdek, mint a felperes személyiségi jogai védelméhez. Arra, hogy az alperes a felperes személyiségi jogait sértő, valótlán közlést híreszteljen, a hivatkozott közéleti vita sem szolgálhat alappal.

[65] Nem jelenti a sajtószabadság, a véleménynyilvánítási szabadság korlátozását, a sajtószerv teljesíthetetlen követelmények elé állítását az, ha a sajtószervtől a bírósági joggyakorlat megköveteli, hogy híresztelésként személyiségi jogot sértő közléseket ne tegyenek hozzáférhetővé.

[66] A Kúria számtalan korábbi döntésében eszerint foglalt állást a valótlán tény híresztelése kérdésében.

[67] Így a Kúria Pfv.IV.20.995/2023/4. számú precedens ítéletében rámutatott: „a következetes és egyértelmű ítélkezési gyakorlat szerint a jogszabály megfogalmazására is figyelemmel, valótlán tény híresztelése (a mástól szerzett értesülés továbbadása) is helyreigazításra adhat alapot, a sajtószerv alappal nem védekezhet azzal sajtó-helyreigazítási eljárás esetén, hogy a mástól származó értesülést adta csupán tovább.” Ezzel azonos módon foglalt állást a Kúria Pfv.IV.20.442/2024/4. számú szintén precedens határozatában, amikor kimondta, hogy a „sajtó-helyreigazítási perben a sajtószervet objektív felelősség terheli a más személytől származó értesülés továbbadásáért (híresztelésért). Amennyiben a kifogásolt tényállítás valóságát a sajtószerv nem tudja bizonyítani, helyreigazítás közzétételére köteles, amennyiben a kifogásolt közlés a felperes megítélése szempontjából nem tekinthető lényegtelennek.”

[68] A híreszteléssel kapcsolatban a Kúria a Pfv.IV.20.352/2023/5. számú precedensként közzétett döntésében úgy fogalmazott: a közéleti szereplők nyilatkozatairól tudósító média akkor mentesülhet a közzétett tények valóságtartalmának ellenőrzésére vonatkozó kötelezettsége alól, ha az újságíró a más személyek nyilatkozatait hűen, a közlések beazonosítható forrását egyértelműen megjelölve, saját értékelés nélkül közvetíti a közvélemény felé és az érintett személy nyilatkozatának teret enged.

[69] A Kúria szerint a jelen esetben megállapítható, hogy az osztrák szakmai újság és az hírportál.hu cikkében szereplő, az érintett cég vezetője által tett nyilatkozat, tehát mástól származó tényállítás továbbadásáról van szó, azaz híresztelés történt.

[70] A Kúria szerint az is megállapítható volt, hogy önmagában állóan a kifogásolt kitétel, mint tényállítás bizonyítása nem történt meg, A sajtószerv társadalmi rendeltetését azonban csak akkor tudja betölteni, ha híven tájékoztat a valóságról és közléseivel nem sérti mások személyiségi jogait és érdekeit. Ezért a sajtó-helyreigazítási keresettel szemben az alperesnek kell bizonyítani a sajtóközleményben állított tény valóságát. A perben vitás tény, vagyis a felperes megkeresését az alperesnek kellett volna bizonyítania. Az alperes ennek a ténynek a bizonyítására alkalmas bizonyítékot nem ajánlott fel, a nyilatkozó személy tanúként történő meghallgatására vonatkozó bizonyítási indítványától is elállt.

[71] Az Alkotmánybíróság többek között a 7/2014. (III. 7.) AB határozatának indokolásában kifejtette, hogy a közügyekkel összefüggő vélemény kinyilvánításának szabadsága a szólás- és sajtószabadság legbensőbb védelmi köréhez tartozik. A demokratikus közvélemény és akaratképzés közösségi szempontja alapján pedig éppen a sokszínű

társadalmi és politikai nézetek szabad kifejezése minősül a legmeghatározóbb követelménynek. A közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás, és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit. A közéleti szereplőkre vonatkozó beszéd a politikai véleménynyilvánítás központi alkotóeleme. A közügyek megvitatásának lényegi részét jelenti a közügyek alakítóinak tevékenységét, nézeteit, hitelességét érintő megnyilvánulások. A sajtónak alkotmányos küldetése, hogy a közhatalom gyakorlóit ellenőrizze, aminek szerves részét képezi a közügyek alakításában résztvevő személyek és intézmények tevékenységének bemutatása és – akár rendkívül éles hangú – kritikája {Indokolás [45], [47–48]}.

[72] Ugyanezen határozatában az Alkotmánybíróság azt is rögzíti, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága az értékítéletet kifejező, az egyén személyes meggyőződését közlő megszólalásokra attól függetlenül kiterjed, hogy a vélemény értékes vagy értéktelen, helyes vagy helytelen, tiszteletre méltó vagy elvetendő. A tényállítást tartalmazó megnyilvánulások szintén részei a szólásszabadságnak. Egyrészt valamely tény közlése is kifejezhet személyes véleményt, másrészt tényközlések nélkül a véleményformálás is ellehetetlenülne. Mindazonáltal a szólás- és sajtószabadság határainak megvonásánál indokolt különbséget tenni az értékítéletek és a tényállítások között. Míg vélemények esetében a hamisság bizonyítása értelmezhetetlen, addig a bizonyíthatóan hamis tények önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt {Indokolás [49]}. Ugyanitt rögzíti az Alkotmánybíróság azt, hogy a politikai véleménynyilvánítás fokozott védelme mind a közügyekben megfogalmazott értékítéletekre, mind pedig a közügyek körébe tartozó tényállításokra vonatkozik. Ennek indoka az, hogy a demokratikus jogállam intézményeinek és a demokratikus közéletet hivatásszerűen alakító politikusoknak a szabad bírálata, működésük, tevékenységük kritikája a társadalom tagjainak, az állampolgároknak, valamint a sajtónak olyan alapvető joga, amely a demokrácia lényegi eleme. A tények közlése tipikusan a vélemények alapja, ezért még az alkotmányos értékkel egyébként nem bíró, utóbb hamisnak bizonyult tények esetében is indokolt, hogy a jogi felelősségre vonás során a felróhatóság és az esetleges joghátrányok mértékének meghatározása körében figyelembe vegyék a közéleti viták minél szabadabb folyásának érdekét {Indokolás [50]}. A határozat indokolása ugyanakkor azt is tartalmazza, hogy az okozott bírálhatóság nem jár az érintettek emberi méltósága, magánélete és jóhírneve védelmének kiüresedésével {Indokolás [62]}. Ezen határozat a Ptk. 2:44. § értelmezése kapcsán született. Ennek (1) bekezdése szerint a közügyek szabad vitatását biztosító alapjogok gyakorlása a közéleti szereplő személyiségi jogainak védelmét szükséges és arányos mértékben, az emberi méltóság sérelme nélkül korlátozhatja.

[73] A sajtó objektív felelősségének legalább részleges feloldásával foglalkozik híresztelés esetében az Alkotmánybíróság 34/2017. (XII. 11.) AB határozata. Ezen határozat elvi jelentőséggel rögzítette, hogy az Alaptörvény IX. cikk (2) bekezdésében foglalt sajtószabadságból fakadó alkotmányos követelmény, hogy a közéleti szereplők sajtótájékoztatóján a közügyek vitájával egymást érintően tett kijelentésekről hűen, saját értékelés nélkül tudósító, a közlések forrását egyértelműen megjelölő és a jóhírnevet esetleg sértő tényállításokkal érintett személy cáfolatának is helyet biztosító, vagy a válaszadás lehetőségét felkínáló médiatartalom-szolgáltató tevékenységét nem lehet a személyiségi jogsértés polgári jogi szankcióit megalapozó híresztelésként értékelni. Az alperes a jelen perben kiemelten hivatkozott ezen határozatra azzal, hogy bár nem sajtótájékoztató keretében történt a közlés, ugyanakkor a követelményeknek megfelelt, hiszen torzítás, változtatás nélkül tette közzé a perbeli megfogalmazást, annak forrását egészen pontosan megjelölte. A felperes ezzel szemben előadta, hogy a jelen esetben nem sajtótájékoztatóról volt szó, és a felperes

résziére a válaszadás lehetőségét nem kínálták fel. A felperest, vagy hivatalát előzetesen nem keresték meg, noha ennek akadálya nem lett volna.

[74] Az Alkotmánybíróság egy másik határozatában kiemelendőnek tartotta, hogy a politikai viták során az ennek keretében megfogalmazott tényállítások meghatározása, nem történhet önmagában a bizonyíthatósági teszt köznap értelemben vett automatikus alkalmazásával, azaz nem szorítkozhat kizárólag a vizsgált kijelentés szó szerinti tartalmának értékelésére. A közügyek intenzív vitájában résztvevők jogi felelősségre vonásához nem elegendő annak kimutatása, hogy a vizsgált megszólalás bizonyos elemei ténylegesen, objektív módon cáfolhatók. A vitatott kijelentés értékelését arra is figyelemmel kell elvégezni, hogy a kijelentés milyen valódi jelentést hordoz a befogadók számára. A mérlegelés tehát egyértelműen túlmutat a kijelentés elemeinek pusztán bizonyíthatósági tesztrel történő vizsgálatán, és az ügy valamennyi körülményének értékelését igényli. Ha az egymásra tett kijelentések közvetlenül a politikai szereplők politikai tevékenységére, programjára, vagy közéleti hitelességére, alkalmasságára vonatkozik, akkor – még ha állító módon fogalmazták is meg – vélelmezhető a közlés véleményként való értelmeződése {Alkotmánybíróság 3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [29]; 3217/2020. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [38]; 3111/2022. (III. 23.) AB határozat, Indokolás [29-32]}.

[75] A Kúria álláspontja szerint az Alkotmánybíróság ismertetett gyakorlata nem értelmezhető oly módon, hogy közéleti kérdésekben zajló vita ismertetése esetén, az annak során felmerülő valótlán tényállítások önmagában a közéleti vitára tekintettel automatikusan véleményként értelmezendők lennének. Minden esetben vizsgálni kell a vitatott tényállításnak, híresztelt közlésnek az adott sajtóközleményben betöltött szerepét, súlyát, az eset összes körülményeit annak megítélésénél, hogy a vitatott tényállítás az olvasók, a befogadók számára ténylegesen véleményként értelmeződik, vagy sem. Nem hanyagolható el az a körülmény sem, hogy a sajtószerveknek a nyilvános közlés kapcsán a szabad véleménynyilvánításhoz való jog gyakorlása során, kötelezettségei is vannak.

[76] A tényállítások és a vélemények megítélésének elkülönítése kapcsán az Alkotmánybíróság aláhúzta azt is, hogy a közügyeket érintő véleménynyilvánítás szabadsága a valónak bizonyult tények tekintetében korlátlanul, míg a hamis tény állításával, vagy híresztelésével szemben már csak akkor véd, ha a híresztelő nem tudott a hamisságról, és a foglalkozás által megkívánt körütekintést sem mulasztotta el {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [41]}.

[77] Az EJE az Axel Springer v. Germany ügyben (8964/18) hangsúlyozta, hogy az elfogadható kritika határai tágabbak egy közszereplőként eljáró politikus tekintetében, mint egy magánszemély vonatkozásában. Ez a tūrés kötelezettség azonban nem foglalja magában a ténybeli pontatlanságok eltūrésének kötelezettségét.

[78] Az EJE a Khural and Zeynalov v. Azerbajjan ügyben (55069/11) saját gyakorlatára visszautalással kifejtette, hogy ami az információszerzés módját és annak valóságtartalmát illeti, az Emberi Jogok Európai Egyezménye nem garantálja a véleménynyilvánítás teljesen korlátlan szabadságát, még a komoly közérdeklődésre számot tartó ügyekről szóló sajtóvisszhang tekintetében sem. A véleménynyilvánítás szabadsága „kötelességet és felelősséget” is von maga után, amelyek a médiára is vonatkoznak. E „kötelességek és felelősségek” miatt az Emberi Jogok Európai Egyezménye (EJE) 10. cikke által az újságíróknak a közérdekű kérdésekről való tudósítással kapcsolatban nyújtott védelme attól a feltételtől függ, hogy jóhiszeműen, az újságírói etikának megfelelően, pontos és megbízható tájékoztatás érdekében jártak-e el. Ugyanezen határozat indokolásában az EJE kiemelte azt is, hogy a sajtószerv közérdekű „örkutya” funkcióval rendelkezik és ha komoly közérdeklődésre számot tartó kérdésekről tudósít, ebben az esetben is kötik a 10. cikk szerinti „kötelességek és felelősségek”, ezért jóhiszeműen kell eljárni annak érdekében, hogy az

újságírói etikának megfelelően, pontos és megbízható tájékoztatást nyújtson. Ez az elv jelenik meg az Alkotmánybíróság 13/2014.(IV.18.) AB határozatában is.

[79] Az Smtv. 13. §-a a lineáris médiaszolgáltatók vonatkozásában azt írja elő, hogy kötelesek a közérdeklődésre számot tartó helyi, országos, nemzeti és európai, valamint Magyarország polgárai és a magyar nemzet tagjai számára jelentőséggel bíró eseményekről, vitatott kérdésekről az általuk közzétett tájékoztató, illetve híreket szolgáltató műsorszámokban kiegyensúlyozottan tájékoztatni.

[80] Az alperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy az Smtv. 13. §-ában foglalt tájékoztatási kötelezettségének tett eleget az írás megjelentetésekor. A Kúria Pfv.IV.20.625/2022/5. és Pfv.IV.20.842/2022/5. számú ítéletében is hangsúlyozta: az Alkotmánybíróság 3/2015. (II. 2.) AB határozatában deklarálta: a sajtó feladata, hogy a közügyek alakulására befolyással levő történéseket, körülményeket, összefüggéseket feltárja és ezeket a nyilvánosság tudomására hozza. Azonban ez a kötelezettség nyilvánvalóan csak a valós események, létező történések, tények, összefüggések bemutatására vonatkozó kötelezettséget jelenti, és nem terjed ki az ellenőrizetlen, valótlan megállapítások megtételére.

[81] A Kúria a fenti precedens határozatain túl számtalan döntésében alapította arra döntését, hogy a híresztelt tények közzététele bizonyítás hiányában jogsértő, és megalapozza a sajtó-helyreigazítás kötelezettségét. A Kúria ezen, a jogszabályon és az Alkotmánybíróság, valamint az EJEB döntésein alapuló jogértelmezésétől ebben az ügyben sem kíván eltérni.

[82] A Kúria a már felhívott, azonos témában született ítéletének [86] bekezdésében azt a követelményt rögzítette, hogy a sajtószerv kötelezettsége, hogy kísérletet tegyen az ellentétes álláspontok ismertetésére, még akkor is, ha más sajtószervtől átvett közleményt ismertet. A jelen esetben a Kúria szerint az alperes ezen kötelezettségének nem tett eleget. Az alperes a felperes munkaszervezetéhez eljuttatott kérdést nem mutatta be, nem nyert igazolást az, hogy a megkeresés bármilyen módon kiterjedt a perbeli közlésre, vagyis a felperes által a multicéghez intézett „kére” vagy „javaslatra”. A kormányzati szervtől (közigazgatási állami szerv neve²) idézett rövid közlés adott kérdésben érdemi álláspontot nem közvetít. Az internetes sajtóközlések esetében az olvasók számára bevett fordulat annak ismertetése, hogy a sajtószerv részéről megkeresik a közöltekkel ellentétes álláspont megismerésére a vitában részt vevő másik felet és azt jelzik az olvasóknak, hogy a válasz megérkezése esetén a cikket frissíteni fogják. Jelen esetben a „minden egyéb állítás valótlan” válasz közlése az olvasók számára nem jelenti azt, hogy a cikk által kiemeltnek tekintett közlésre konkrétan vonatkozna. Nem lehet figyelmen kívül hagyni azt a körülményt, hogy a jelen esetben igen jelentős súlyú állítás híresztelésére került sor, hiszen nem kevesebbet közöltek, mint hogy az ország vezetője közvetlenül kereste meg egy nemzetközi multicég felelős vezetőjét annak érdekében, hogy hozzátartozója, rokona számára üzleti, befektetési lehetőséget biztosítanak. Ez olyan súlyú közlés, amely mindenképpen indokolta a másik fél álláspontjának ismertetését, kutatását, konkrétan az adott kérdés vonatkozásában. A Kúria szerint a perbeli közléssel ellentétes álláspont érdemi bemutatására a cikkben nem került sor.

[83] Ebben a jogvitában ez azt jelenti, hogy az alperes mint sajtószerv természetesen jogosult volt beszámolni eseményként a kormány és az élelmiszerlánc gazdasági kérdésekben kialakult vitájáról, a cégcsoport vezetőjének nyilatkozatáról, de kellő gondosságot tanúsítva, legalább is kísérletet kellett volna tennie a cikkben megjelölt állítással ellentétes álláspont megismerésére. Ez az eljárás felel meg az EJEB gyakorlatának is, amely szerint a válaszadási jog a sérelmet szenvedett fél szólásszabadságának része (Melnichuk v. Ukraine 28743/03.), tehát nem a sajtószabadság korlátozását jelenti, hanem éppen a véleménynyilvánítás szabadságának biztosításához járul hozzá.

[84] A Kúria szerint ebben a körben nem alapos az alperes hivatkozása az Alkotmánybíróság 34/2017. (XII. 11.) AB határozatára, mert a jelen esetben nem

sajtótájékoztató tartalmának ismertetésére került sor. Az eljárás során abban nem merült fel kétség, hogy a közlés során az alperes a multinacionális cég vezetőinek szavait pontosan idézte, ugyanakkor a jelen esetben nem élő sajtótájékoztatón elhangzottak azonnali ismertetése történt, ugyanis az alperes részéről az adott esetben szerkesztett anyagot közöltek. Nem merült fel adat arra, hogy objektív módon kizárt lett volna a felperes álláspontját képviselni jogosult személyek, vagy szervek megkeresése.

[85] Az Alkotmánybíróság egyik határozatában visszautalt a 34/2017. (XII. 11.) AB határozatban megállapított alkotmányos követelményekre. Megállapította, hogy egy sajtótudósítás akkor esik kívül a híresztelés értelmezési körén, ha a médiatartalom fókuszában kizárólag a közéleti vitában résztvevő személyek megnyilvánulásainak naprakész és hiteles becsatornázása áll {3002/2008 (I. 10) AB határozat Indokolás [77]}. A Kúria szerint ezen hitelességhez szükség lett volna a konkrét állítás vonatkozásában megkísérelni a felperes álláspontjának ismertetését.

[86] Mindezen körülmények alapján a perbeli közlés kapcsán a Kúria szerint az volt megállapítható, hogy a perbeli állítás közzététele az alperes részéről valótlan tényállítás híresztelésének minősül, amellyel kapcsolatban az alperes mint sajtószerző az őt terhelő bizonyítási kötelezettségének a perben nem tett eleget. Ebből pedig az következik, hogy az alperes sajtó-helyreigazítás tételére köteles. A Kúria szerint az eljáró bíróságok helytelenül jutottak arra a következtetésre, hogy a vitatott kijelentés az olvasók számára a közlemény egészéből következően véleményként lenne értelmezhető, és ezért kizárt a sajtó-helyreigazítás alkalmazása. A sajtószerző a helyreigazítási felelősség megkerülése érdekében nem hivatkozhat csupán arra, hogy más sajtószerzőtől származó értesülést tett közzé, és annak tartalmát nem torzította el.

[87] A felperes, illetve hivatali apparátusa számára nem vitatható módon számos lehetőség állt rendelkezésre arra, hogy a perbeli kijelentésre reflektáljon, kifejtse azzal kapcsolatos álláspontját, ez azonban nem érinti azt a körülményt, hogy a sajtószerzőnek a korábbiaknak megfelelően megfelelő gondossággal kell eljárnia, különös tekintettel szerkesztett tartalom esetében.

[88] A véleménynyilvánítási szabadság vizsgálatánál figyelembe kell venni az alkalmazandó jogkövetkezmény jellegét és súlyosságát is (EJEB Cumpana and Mazare v. Romania 33348/96.).

[89] Ebben a körben a Kúria fontosnak tartja kiemelni azt, hogy a sajtó-helyreigazítás elrendelése lehető legminimálisabb beavatkozásnak minősül a sajtószerző érdemi tevékenységébe, vagyis nem fejt ki az alperes tevékenységére nézve „chilling effectet”, nem jár különösebb költségekkel sem. A helyreigazítási kötelezettség elkerülése érdekében, nem támaszt semmilyen rendkívüli kötelezettséget a sajtószerző irányába, kizárólag azt, hogy a más sajtószerzőtől átvett sajtóközlemény esetében is az átvevő sajtószerző legalább kísérletet tegyen a másik fél álláspontjának megismerésére, illetve közzétételére. A sajtó-helyreigazítás elrendelése érdemben nem érinti a közügyekre vonatkozó információk szabad áramlását, nem tartalmaz „büntetést”, vagy kártérítési kötelezettséget, teljesítése külön költségeket nem igényel, és nem jelenti a perbeli cikk egésze törlésének kötelezettségét sem.

[90] Mindezekre tekintettel a felperes megalapozottan igényelte helyreigazító közlemény közzétételét.

[91] A Kúria a helyreigazítás szövegét a precedens határozatokkal (így például Pfv.IV.20.079/2021/4., Pfv.IV.20.095/2024/6.) megerősített PK 15. számú állásfoglalás alkalmazásával, a helyreigazítási kérelem és az ellenkérelem korlátai között maga állapította meg. A Kúria ebben a körben mellőzte a felperes azon igényének teljesítését, hogy a való tények közlése körében ismételten közzétételre kerüljön, hogy a felperes nem kereste meg a

név1 vezetőit a cikkben leírtak teljesítése érdekében. A következetes ítélkezési gyakorlat szerint ugyanis, valós tények külön közlésére kizárólag akkor van szükség, ha a helyreigazító közlemény korábbi részéből az igény lényege nem ismerhető meg. Annak rögzítése, hogy a híresztelés valótlan tartalmú volt, a jelen esetben külön megerősítésre nem szorul.

[92] A helyreigazítás szövegének ilyen módon történő megállapítása nem minősül a kereset részleges elutasításának, mert a Kúria ebben a körben kizárólag a bíróságoknak a szöveg megállapítására vonatkozó lehetőségével élt.

[93] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kiemelten hivatkozott az EJEB által az hírportál Zrt. v. Hungary ügyre (77940/17.). Itt a Kúria szerint ez a határozat közvetlenül a jelen ügyre nem alkalmazható, mert a jelen esetben nem történt meg az, hogy a kifogásolt kijelentést annak összefüggéseitől is és látszólagos céljától megfosztotta volna a Kúria, valamint figyelembe vette azt a körülményt, hogy a felperes Magyarország vezetőeként kiemelt közéleti szereplőnek minősül. A jelen esetben az EJEB határozattól eltérően nem a felperes magánéletét érintő közlés történt.

[94] Mindezekre figyelemmel a Kúria megállapította, hogy a másodfokú bíróság ítélete sérti a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat, amikor az alperes által híresztelt valótlan tényállítást véleménynek tekintve, a helyreigazítási keresetet elutasította, ezért a Pp. 424. § (3) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a helyreigazítást a rendelkező rész szerint elrendelte.

A döntés elvi tartalma

[95] Sajtó-helyreigazítási kötelezettség vizsgálata körében a hatályos magyar jogszabályok megállapítják a sajtószerv felelősségét a más személytől (sajtószervtől) származó értesülés továbbadása, híresztelése esetében is. A helyreigazítási felelősség fennállásának vizsgálata során, tekintettel kell lenni az adott eset összes körülményére. A közéleti szereplők esetében a szabad véleménynyilvánításhoz való jog határai tágabbak az általánosnál, azt kell megítélni, hogy a közfelfogás szerint a kifogásolt híresztelt tényállítás az eset összes körülményére figyelemmel, véleménynyilvánításként értelmezhető-e. Ennek során értékelni szükséges a vitatott közlésnek az egész sajtóközleményben betöltött szerepét is. A sajtószervek a véleménynyilvánítás közvetítésében játszott kiemelkedő fontosságú alkotmányos szerepüket, a szakmai szabályok megtartásával felelősséggel kötelesek gyakorolni.

Záró rész

[96] A Kúria a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján pervesztes alperes működéséért felelős gazdálkodó szervezetet kötelezte a felperes képviselőt ellátó ügyvédi iroda munkadíjában jelentkező első-, másodfokú, és felülvizsgálati eljárási költsége megfizetésére. Miután a felperesi képviselő részletezett költségigényt nem terjesztett elő, ennek összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése, valamint a 4/A. § (1) bekezdése alapján állapította meg.

[97] A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt illetéket a pervesztes alperes kiadója köteles az államnak megfizetni. A fizetendő illeték mértékét a Kúria az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39. § (1) bekezdés b), c) d) pontja, a 42. §, (1) bekezdés a) pontja, a 46. § (1) és (4) bekezdése, valamint az 50. § (1) bekezdése alapján állapította meg. A Kúria tájékoztatja az alperest, hogy az illetéket az állami adó- és vámhatóság 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételei számlájára kell megfizetnie, az illeték megfizetése az Itv. 78. § (4) bekezdése alapján a határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé. A megfizetés során közleményként fel kell tüntetni: a Kúria megnevezését, a Kúria e határozatának számát, és a fizetésre kötelezett adóazonosító számát. A Kúria figyelmezteti az alperest, ha az illetéket annak esedékességekor nem fizeti meg, az adózás rendjéről szóló törvény rendelkezései szerinti késedelmi pótlékot kell fizetnie.

[98] A Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmét a Pp. 405. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2025. március 12.

Dr. Stark Marianna s.k. a tanács elnöke, Dr. Pataki Árpád s.k. előadó bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró, Szolnokiné dr. Csernay Krisztina s.k. bíró, Véghné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró